

D37 1978

1978, 10. leden, Praha. - Dopis delegátům bělehradské následné schůzky účastnických států Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE) v Bělehradě.¹

Paní a pánové,

spolu s miliony občanů Vašich zemí sledujeme s velkým zájmem Vaše jednání, tak významné pro další osud národů, jež zastupujete.² Upřímně si přejeme, aby jejich výsledkem byl opravdový pokrok v plodné mírové spolupráci.

Závěrečný akt z Helsinek, základna a směrnice Vaší práce, vyhláší respektování lidských práv a základních svobod za jednu ze zásad a podmínek mírového soužití, bezpečnosti a spolupráce v Evropě. Podle našeho názoru je to značný pokrok. Spojení a vzájemná souvislost míru a lidských práv byla tak vyjádřena jednoznačně. Je samozřejmé, že v debatách o uskutečnění tohoto historického dokumentu se otevřeně zkoumá v jeho duchu i podle jeho litery, v jaké míře jsou respektovány všechny jeho základní principy. Interpretace a aplikace žádného z nich by podle našeho názoru neměly být ponechány jednostranné libovůli moci v jednotlivých státech; tyto principy se staly společnou věcí všech států, které je slavnostně podepsaly a zavázaly se je plnit. V tomto smyslu se domníváme, že jejich jednoznačný výklad i uskutečňování v duchu Helsinek (jejichž dokument se odvolává přímo na mezinárodní pakty o lidských právech) je jedním ze základních předpokladů pro vytváření a posilování důvěry mezi zeměmi rozdílných společenských soustav a pro rozvíjení tvůrčího ovzduší spolupráce v Evropě i v celém světě.

Převážná část tohoto úsilí a odpovědnosti leží bezpochyby na vládách. Nemůže to však zůstat výlučně jejich věcí. Je to věc celých států, národů, každého z nás. Proto oceňujeme pozornost, již jste věnovali ve svých debatách občanským iniciativám, jež se snaží přispět k plnění zásad i cílů stanovených v Helsinkách. Mezi nimi jste se také zmiňovali o naší Chartě 77. Charta 77, inspirovaná právě helsinskými principy a vstupem v platnost mezinárodních paktů o lidských právech u nás, vznikla tak ve znamení nedělitelnosti míru a svobody. Je výzvou k angažované činnosti všech, kdo se rozhodli nečekat s rukama v klíně na příchod období míru a spravedlnosti, nýbrž se pustit do práce i za cenu osobních potíží a přispět tak, byť sebeskromněji, k budování kontinentu bez válek a násilí.

Váš zájem o tyto iniciativy je podle našeho názoru významným potvrzením úlohy, kterou mají hrát v procesu uskutečňování cílů Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. V tom smyslu také morálně podporujeme návrhy, aby v závěrech Vašich jednání, na nichž právě pracujete, byla stanovena povinnost vlád-signatářů z Helsinek, aby respektovaly, podporovaly nebo aspoň tolerovaly všechny mnohotvárné iniciativy neoficiálního rázu přispívající k realizaci zásad Závěrečného aktu. Považujeme za

vhodné a odpovídající smyslu i ustanovení tohoto dokumentu, kdybyste v rámci opatření pro kontinuitu Vašeho úsilí pamatovali na možnosti komunikace mezi uvedenými iniciativami a mezinárodními orgány, které pověříte zabezpečováním této kontinuity.

V souladu s přáními nejširších vrstev národů, jež zastupujete, přejeme plný zdar práci, k níž jsme znovu přistoupili. Doufáme, že Vaše závěry znovu potvrdí platnost všech principů Závěrečného aktu z Helsinek a že tak pomohou k dalšímu pokroku věci všech národů na jejich cestě od konfrontace k dialogu a spolupráci, od konfliktů zakořeněných v minulosti ke společnému řešení velkých úkolů přítomnosti a budoucnosti, od závodů ve zbrojení a propagandistických polemik ke konstruktivnímu a produktivnímu soutěžení v tvorbě hmotných i duchovních hodnot i v rozsahu svobod a práv, jež přispívají k plnému rozvoji lidské osobnosti a důstojnosti ve všech zemích zastoupených na Vašem jednání.

prof. dr. Jiří Hájek, DrSc. Marta Kubišová, dr. Ladislav Hejdánek mluvčí Charty 77

^ čsds, sb. Charta 77. - strojopis, průpis.

¹ *Fotokopie originálu dopisu ve francouzštině vlastnoručně podepsaného mluvčími je spolu s překladem do češtiny uložena v ÚSD, sb. FMV-Ch.*

² *Bělehradská konference byla zahájena 4. října 1977. Byla přerušena 22. prosince 1977 a znovu se sešla 15. ledna, aby zkoumala konkrétní případy porušování ustanovení Závěrečného aktu KBSE. Nejostřejší spor byl o tzv. třetí koš, týkající se respektování lidských práv a občanských svobod. Srv. D46 (12. 3. 1978).*

³ *3 Mezi samizdatovými texty koloval samizdatový text z února 1978, adresovaný J. Pelikánovi a Z. Mlynářovi pod názvem Děkujeme za Váš nesmlouvavý postoj v Bělehradě. Podepsáni byli „Karlínští železničáři, dnes již důchodci“. Text je uložen v ČSDS, sb. Charta (archiv J. Hájka), strojopis, průpis.*

⁴ *Plné znění: In: Zpravodaj Charty77, roč. 1, č. 2 (15.1.-6.2.), s. 1 • Skilling, H. G.: Charter 77 and Human Rights in Czechoslovakia. Londýn 1981, s. 274-275.*

⁵ *Komentář: ÚSD, sb. RFE, pol. blok S-221 (12. ledna 1978), pol. blok S-272 (4. března 1978 • Nový domov, roč. 29, č. 3 (2. února 1978), s. 1 • Rovenský, Dušan: K výsledkům bělehradské schůzky. In: Rudé právo, roč. 58, č. 60 (11. března 1978), s. 6.*